

פרוטוקול מס' 323

מישיבת ועדת הכלכלה
יום שלישי, ה' באב התשנ"ח (28 ביולי 1998), שעה: 12:50

נכחו: חברי הוועדה: אמנון רובינשטיין - היו"ר

אברהם פורז

מוזמנים: יוסי כהן - משרד האוצר

רומי אבן-דנן - אחראית מיחזור במשרד לאיכות הסביבה
ניר קדמי - המשרד לאיכות הסביבה

עו"ד חנה מרגליות - הלישכה המשפטית במשרד התעשייה

יועצת משפטית: אתי בנדלר

מנהלת הוועדה: לאה ורון

קצרנית: אושרה עצידה

סדר-היום: הצעת חוק המיחזור (היטל ופיקדון על אריזות),
התשנ"ז-1996, ח"כים: דוד צוקר, אליעזר זנדברג,
מרינה סולודקין, אברהם פורז.

הצעת חוק המיחזור (היטל ופיקדון על אריזות), התשנ"ז-1996
ח"כים: דוד צוקר, אליעזר זנדברג, מרינה סולודקין, אברהם פורז

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת הכלכלה.

אני שוחחתי אתמול עם שני אנשים, עקב הישיבה שקיימנו. ראשית, שוחחתי עם מר יורם בליזובסקי, וביקשתי ממנו להסביר לי מדוע התעשיינים מוכנים לקבל על עצמם חובת מיחזור פסולת בשיעורים גבוהים מאוד, כשלמעשה תוטל עליהם חובה מוחלטת לאסוף את הפסולת הזו, גם מהדרכים וגם מהכבישים, אבל הם מתנגדים לחובת פיקדון שמטילה את החובה הזו, בחלקה, על הציבור הרחב. הוא אמר לי שהוא יביא את הנושא הזה לדיון מחודש בהנהלת ההתאחדות. אני גם כן אבקש להופיע בפני הנהלת ההתאחדות כדי להסביר להם שהדרך שלהם היא לא דרך.

שנית, שוחחתי עם מנכ"לית המשרד לאיכות הסביבה והבעתי את פליאתי על עמדת המשרד אתמול. היא אמרה לי שהם לא מתנגדים לחוק הפיקדון, אבל הם רואים בו בעיקר שוט על התעשיינים כדי שיסכימו לחובה הגדולה יותר, של חובת ההחזר באחוזים.

אברהם פורז:

הבעיה שלנו היתה שעניין החובה הערטילאית לא מתורגם. באופן תיאורטי קיימת אפשרות שהם יאמרו כך: נניח שיש לנו חובה על כמות מסוימת. אנחנו מציבים מתקן שלנו בכל מקום שבו מפנים אשפה בנקודה הסופית. האשפה תעלה על מסוע ואנחנו נציב שם טכנולוגיה שתוציא את הפלסטיק ואת הפחיות החוצה, וכל היתר ילך להטמנה. זו אופרציה עוד יותר מורכבת.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אבל זה גם לא מונע את הדבר שכל כל מטריד אותנו והוא איסוף הפסולת בכל הארץ.

שנית, אני לא רואה כיצד התעשיינים עומדים בזה בכלל בלי פחים נוספים. עיריות תל-אביב וירושלים הציבו כעת פחים חדשים על גלגלים, בגודל שנועד למנוע את הפיצול.

אברהם פורז:

לא, זה נעשה בעיקר כדי למנוע מחתולים אפשרות להפוך את פחי האשפה.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני לא מעלה על הדעת שעיריות כמו תל-אביב וירושלים תתחלנה להציב שני פחים. אחד לפלסטיק ולזכוכית והשני לפח ולאומניום.

אברהם פורז:

ניתן היה להעלות את האלומיניום, הפח, הפלסטיק והזכוכית שהיו נזרקים לפח אחד, על מסוע ולהפריד אותם, כל עוד הם לא מעורבבים עם כל הזבל.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

פלסטיק וזכוכית אי אפשר.

אברהם פורז:

אם זה הולך על מסועים אז זה כן מתאפשר.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני מבקש לשתף את מרכז השלטון המקומי בישיבה הבאה. הם לא מסוגלים לעשות זאת.

אברהם פורז:

בתיאוריה זה אפשרי.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו ביקשנו מיזכרים, וכפי שאני הבינתי מכל הנוגעים בדבר שההצעה הבריטית, כפי שהיא נקראת על ידס, היא בשלב מאוד מאוד היולי. אני גם שאלתי את מנכ"לית המשרד לאיכות הסביבה למה זה יפריע אם אנחנו נטיל חובת פיקדון? אם התעשיינים יקבלו על עצמם את המאמץ ההירואי הזה לנקות את כל הארץ, אז זה ישתלב בחוק הכללי. בינתיים הדיבורים עם התעשיינים הם במצב בו אפילו אין תוכנית ואין הצעה.

אני מציע שאנחנו נמתין למיזכרים, ואנחנו אולי נקבל החלטה עקרונית שאנחנו מעבירים את הצעת החוק כמו שהיא לקריאה ראשונה.

אברהם פורז:

אדוני היושב ראש, אני מציע שלא נחליט להעביר את הצעת החוק היום בקריאה ראשונה.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני לא מציע להעביר את הצעת החוק בקריאה ראשונה היום. אני מציע שנקבל החלטה עקרונית שאנחנו תומכים בעניין הזה שהחוק יועבר לקריאה ראשונה. אני חושב שחשוב שידעו כי אנחנו תומכים ברעיון של העברת החוק בקריאה ראשונה. אם אנחנו נקבל את המיזכרים האלה תוך שלושה שבועות, אז אנחנו נקיים דיון משולב עם נציגי הממשלה ונקרא את החוק ונדון בסעיפיו השונים.

אברהם פורז:

אולי הם יציעו רעיון מהפכני.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אם אנחנו לא נקבל את המיזכרים תוך שלושה שבועות, אז אנחנו נקיים את הדיון בהכנה לקריאה ראשונה גם בלי מיזכרים.

עו"ד חנה מרגליות:

ממי אדוני מבקש לקבל מיזכרים?

היו"ר אמנון רובינשטיין:

מכל הגורמים המעוניינים. כלומר, מהארגונים הירוקים, מהתעשיינים, מהסוחרים, מאיגוד הצרכנים.

עו"ד חנה מרגליות:

יש כמה משרדי ממשלה שהם מתנגדים. למשל, משרד הבריאות.

אתי בנדלר:

לא, לא. הבקשה היתה לא לכתוב סתם נייר עמדה שבו יכתב מתנגדים או תומכים, אלא לכתוב הצעה אלטרנטיבית.

עו"ד חנה מרגליות:

יש חומרים שלא ניתנים למיחזור, למשל, פלסטיק. ההצעה היא גורפת.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

כשנדון בקריאה הראשונה אני אציע שהחוק הזה לא יקרא חוק מיחזור. שם החוק הוא חוק פיקדון, או חוק ניקיון הסביבה, פיקדון. יש חוק מיחזור, והוא לא מתבצע, בין השאר, משום שאין חוק פיקדון.

אברהם פורז:

נניח ולחברת קוקה-קולה יש בקבוקי פלסטיק. הצרכן רשאי ללכת לסופרמרקט ולהחזיר אותם. מנהל הסופרמרקט יכול לבקש מחברת קוקה-קולה לקחת ממנו בחזרה את הבקבוקים. מה תעשה חברת קוקה-קולה עם חצי מיליון הבקבוקים הנאגרים במחסנים שלה?

עו"ד חנה מרגליות:

אני לא יודעת. אולי משרד הבריאות יאמר שניתן להשתמש שימוש חוזר בבקבוקים האלה, לאחר שהם יעברו תהליך של שטיפה.

אברהם פורז:

יתכן ואפשר גם לשרוף את הבקבוקים האלה.

עו"ד חנה מרגליות:

לא, להיפך. אני רוצה להפיק תועלת מהבקבוקים האלה. אני רוצה שתהיה כדאיות כלכלית.

אברהם פורז:

אני לא מומחה גדול בכימיה אבל פלסטיק הוא חומר בעירה. יכול להיות שניתן להניח את הבקבוקים האלה בתוך תנורי הפחם של חברת החשמל ולשרוף אותם. העיקר הוא שהבקבוקים האלה לא יטמנו באדמה.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

יש במדינת ישראל יבוא של פסולת מאירופה, כאשר כל הארץ היא חומר גלם גדול לפסולת הזו. מדובר כאן במיליוני בקבוקים שנזרקים. אנחנו לא רוצים להתערב בתהליך הכלכלי, שימוש חוזר, לא שימוש חוזר. אנחנו נותנים תמריץ למיחזור, שימוש חוזר, הטמנה בכמות קטנה אחר הדחיסה. אנחנו רק רוצים שהפסולת הזו תלך לתעשייה, תלך להטמנה, בתנאים שתואמים את איכות הסביבה.

אתמול דיברו על כך שרק בעשר מדינות בארצות הברית זה קיים. צריך לציין כי אותן עשר מדינות כוללות את מרבית האוכלוסייה בארצות הברית. הן כוללות את ניו-יורק ואת קליפורניה. באנגליה, כנראה, יש איסוף נפרד.

אברהם פורז:

בארצות הברית אין מחסור בקרקע כפי שקיים אצלנו. נבדה, למשל, לא צריכה מיחזור. אין לה בעיה במציאת קרקע בה תוטמן הפסולת.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

לאחרונה, הייתי בשבדיה וראיתי את התהליך וראש הקהילה היהודית אמר כי לשבדיה היתה בעיה בלתי רגילה עם הבקבוקים במיכלים לשימוש חד-פעמי והחוק הזה שינה את פני שבדיה. מאוד התרשמתי מהדבר הזה. לדעתי, בעקבות החוק הזה תקום תעשייה ומשרד התעשייה צריך לשמוח על כך.

אברהם פורז:

הם צודקים בזה שהם אומרים שזה יטיל נטל על הצרכן. זה ייקר קצת את המוצר.

עו"ד חנה מרגליות:

הוא ייקר.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

זה לא מייקר לאלה שהכסף חשוב להם. זה מייקר לבזבזנים. הרי אלה שהכסף חשוב להם, הם מחזירים ומקבלים את זה בחזרה.

אברהם פורז:

זו קצת טירחה.

עו"ד חנה מרגליות:

אני לא כלכלנית אבל במשרד טוענים שזה עלול לייקר.

אברהם פורז:

נניח והיתה טכנולוגיה בה ניתן היה לייצר בקבוקים שמתכלים לאחר שנה לבד. האם אנחנו ניתן לבקבוקים האלה לשכב במשך שנה ברחובות? מבחינה כלכלית, כן, אבל אנחנו רוצים גם שהרחובות שלנו יהיו נקיים.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אגב, כלכלית, לא. עמדת משרדי הממשלה היתה כזו שהיא לא מביאה בחשבון עלויות חיצוניות.

(נציגי המשרד לאיכות הסביבה נכנסים לחדר הוועדה)

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני חוזר ואומר, כשאנחנו נביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה, אנחנו נביא את הצעת החוק תחת השם: הצעת חוק הפיקדון, ולא חוק המיחזור. זה נועד גם לדבר על תעשיות מיחזור חדשות. למשרד התעשייה והמסחר יש אינטרס בזה.

אני כופר בעניין של עלות כלכלית. לפסולת ברשות הרבים יש עלות כלכלית בלתי רגילה. ישראל לא יכולה להיות ארץ תיירות במצב הקיים. במצב הקיים, אנשים ידירו את רגליהם מארצנו, ובצדק.

לנציגי המשרד לאיכות הסביבה אני רוצה לומר כי אנחנו באופן עקרוני מקבלים את החוק, ונקרא אותו סעיף סעיף כעבור שלושה שבועות ונשמע את ההתנגדויות. אנחנו נשנה רק את שם החוק.

אברהם פורז:

אדוני היושב ראש, הצוות שנמצא פה מותש וצריך לתת לו מנוחה במשך חודש אוגוסט.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

בסדר, אבל אנחנו לא נמתין למיזכרים האלה מעבר לשלושה שבועות. אתמול ביקשתי רק דבר אחד והוא שההצעות שתהיינה יתייחסו לחוק או להסדר אלטרנטיבי. אני לא רוצה שוב לקיים דיון כללי ותיאורטי בנושא. לאחר שלושה שבועות האלה אנחנו נתחיל את הדיון בקריאה הראשונה. ההחלטה העקרונית היא לאמץ את החוק.

ניר קדמי:

יש מדינות רבות בעולם שהן מלוכלכות, למשל, הודו, ולמרות זאת הן נהנות מתיירים רבים.

אברהם פורז:

הודו, יחסית לגודלה, לא נהנית מתיירים רבים.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

איפה יש מדינות תיירות גדולות שהן מלוכלכות כמו מדינת ישראל?

ניר קדמי:

אחוז הבקבוקים והפחיות בהרכב הלכלוך ברחוב, מתקרב לכיוון ה-40%, כאשר שאר הלכלוך עובר את ה-60%. אנחנו מתכוונים להציע את חוק האריזות. התעשיינים, באופן כללי, בהחלט רוצים את השוט של חוק הפיקדון על חוק האריזות. הם מעדיפים את החוק הזה.

אברהם פורז:

אולי תסביר לנו מהו חוק האריזות?

ניר קדמי:

אנחנו נסביר לך את החוק היום לאחר הישיבה. מכל מקום, החוק הזה מטפל ביותר נפח לכלכוך מחוק הפיקדון.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו נבטל את חוק הפיקדון כאשר תביאו את חוק האריזות, בהסכמה כללית שתענה על כל הבעיות.

רומי אבן-דנן:

האם אתם מתכוונים לכך שאנחנו נביא מסמך רשמי מהתאחדות התעשיינים?

אברהם פורז:

לא. אנחנו רוצים לראות משהו קונקרטי, לא התחייבויות.

רומי אבן-דנן:

האם אתם רוצים שתגיע לכאן הצעת חוק?

היו"ר אמנון רובינשטיין:

הצעת חוק אפקטיבית.

רומי אבן-דנן:

מקובל.

ניר קדמי:

במשרד לאיכות הסביבה יש עכשיו ועדת תקינה שהיא מטפלת בתקני איכות הסביבה. במקום לקיים דיונים עם גופים אינטרסנטים ועם שדולות לפני שמביאים חוקים, הוועדה הזו ממנה ועדת משנה מקצועית בנושא, ובמקרה שלפנינו התעשיינים שותפים לוועדה הזו. הוועדה הזו כבר ישבה, התקיים כבר דיון, והוועדה העבירה באופן עקרוני את המשך המסלול לנושא חוק האריזות. אנחנו התחלנו בדיונים עם התעשיינים בנושא חוק האריזות. ההליך הזה של ועדת התקינה במשרד לאיכות הסביבה צריך להימשך מקסימום עד שנתיים, לפי התקנות. בוועדה הזו יושבים גם אירגוני הצרכנים, גם התעשיינים, וגם נציגי משרדי הממשלה, ובכללם נציגי המשרד לאיכות הסביבה. אנחנו מקווים להגיע להסכמה בנושא הזה. אתם אומרים שאם לא נביא את ההסכמה תוך זמן מסוים אתם תעבירו את החוק, אבל לדעתנו זה יפגע בחוק שלנו.

אברהם פורז:

אין לכם הרבה זמן. מה שניתן לעשות תוך חצי שנה, ניתן לעשות גם תוך שלושה חודשים.

אתי בנדלר:

יעבור זמן רב עד אשר הם יגמרו לגבש המלצות, אחר כך יפרסמו הצעת תזכיר, ואחר כך תזכיר, ואחר כך ועדת שרים, ואחר כך פרסום בנוסח כחול.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו שבעי הבטחות בכל מה שנוגע לאיכות הסביבה. הממשלה מקיימת דיונים באותם נושאים למעלה מעשר שנים, ואני יכול להוכיח זאת.

ניר קדמי:

אדוני היושב ראש, האם אתה, או מציעי החוק, מוכנים להכניס סעיף בחוק שמדבר על כך שהצעת החוק הזו תתקדם, אבל אם חוק האריזות מתקבל תוך שנתיים, הצעת החוק הזו בטילה מעיקרה.

עו"ד חנה מרגליות:

לא. זו חקיקה מעניינת מאוד. זו חקיקה חדשנית מאוד.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני שוחחתי עם תעשיינים ולא עולה על דעתם בכלל להתחייב לפנות, לא 80%, אלא 50% מהפסולת במדינה. האם אתה חושב שהם יצאו מדעתם לעשות את זה?

ניר קדמי:

מהפסולת במדינה?

היו"ר אמנון רובינשטיין:

לא, מהאריזות החד פעמיות שלהם.

רומי אבן-דנן:

היעדים הסופיים של הצעת החוק שלנו היא להגיע ל-50% השבה?

היו"ר אמנון רובינשטיין:

האם אתם יודעים איך הם יעשו זאת?

רומי אבן-דנן:

כן. הם יעשו זאת בכמה שיטות. זה יכול להיות, בין היתר, על ידי השבה. חוק הפיקדון נותן רק את שלב האיסוף, והוא לא מדבר על יעד של מיחזור ושל השבה.

אברהם פורז:

אפשר לשרוף את הפסולת. העיקר הוא שלא יטמינו אותה.

רומי אבן-דנן:

הציבור חושב שברגע שהוא משלם את הפיקדון וברגע שהוא מבצע את כל הטירחה הזו, הפסולת בסופו של דבר תובל למיחזור.

אברהם פורז:

לא בהכרח. הציבור מעוניין שהפסולת לא תהיה ברחוב ושהיא לא תוטמן בקרקע כך שלא תבוזבז עוד קרקע לקבורה. אם אתם רוצים, אתם יכולים לשרוף את הפסולת.

רומי אבן-דנן:

בחוק הפיקדון לא רשום מה לעשות עם הפסולת. בהחלט יכול להיווצר מצב שהגורם שיאסוף את הפסולת ומרכז המיחזור, יכולים להעביר את הפסולת להטמנה, וזאת לאחר שהם קיבלו את הפיקדון בחזרה.

אברהם פורז:

אני אומר לך כי אסור יהיה להטמין את הפסולת. אפשר לאכול את הפסולת, אבל אסור להטמין אותה.

ניר קדמי:

לפני שנה, קיבלו התעשיינים באנגליה את החוק הזה. הם הקימו כל מיני חברות PACK. תפקיד החברות האלה הוא לא להתעסק בזבל. יש חברות בינלאומיות שמתעסקות בזבל, בכלל, ובפסולת מוצקה. החברות האלה נשלטות על ידי התעשיינים, הן מקבלות כסף והן מבצעות זאת.

אברהם פורז:

איך הן מבצעות זאת?

רומי אבן-דנן:

אני יכולה לספר לכם על מספר שיטות שמתבצעות בחוץ לארץ. יש מערך של שיתוף פעולה בין רשויות מקומיות לבין התעשייה, כאשר התעשייה מממנת חלק ממערכי האיסוף והמיחזור ברשות המקומית. בחודש יולי, נכנסו לתוקפן בארץ תקנות איסוף ופינוי פסולת למיחזור שמחייבות רשויות מקומיות להיכנס למערך המיחזור.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו ממש רואים מהפך בעקבות התקנות.

רומי אבן-דנן:

סליחה, התקנות נכנסו לתוקפן בחודש יולי, אבל הרשויות המקומיות עדיין לא צריכות לעמוד באחוזי מחזור.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו מצפים למהפך עקב התקנות האלה.

רומי אבן-דנן:

אני מאוד מצפה.

אברהם פורז:

החוק קיים, אבל אין אחוז של השבה.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני שאלתי שאלה אחת ולא קיבלתי עליה תשובה, לא ממשרד לאיכות הסביבה ולא מגוף אחר והיא, מי יאסוף את הפסולת של בקבוקים ופחיות הפזורים בכבישי הארץ, בשמורות הטבע, בכניסה לפארקים לאומיים, בצמתים?

רומי אבן-דנן:

לפני הישיבה שוחחתי עם קולגות שלי באנגליה ושאלתי אותם כיצד הם מטפלים בנושא של איסוף פסולת. הם אמרו לי כי חלק מהרשויות מניחות מיכלים במקומות ציבוריים ומרכזיים, כגון: רשתות שיווק ובמרכזים מסחריים, בהם יש להם שיתוף פעולה עם חברות שהוקמו בשיתוף עם התעשייה. חברת "ואל-פאק" היא חברה שהוקמה בשיתוף התעשיינים והיא אחראית להשבה של אחוזי המיחזור.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

זאת מתוך הנחה שהצרכנים מרצונם מחזירים.

אברהם פורז:

אין כאן אינסנטיב כלכלי, אלא אזרחים מחזירים את הבקבוקים רק אידאולוגיה.

רומי אבן-דנן:

נכון. אנחנו עשינו מחקרים בארץ וראינו כי הציבור מאוד מעוניין במיחזור.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

כלומר, אתם סומכים על החינוך.

רומי אבן-דנן:

לא בהכרח.

אברהם פורז:

חינוך והסברה יעשו את שלהם באחוזים ניכרים.

רומי אבן-דנן:

לדעתי, כן. אני חושבת שיש למדינה בעיה בתחום של חינוך והסברה בקרב הציבור בנושא הזה.

אברהם פורז:

כלומר, האלטרנטיבה היא שיהיו מקומות איסוף ושהציבור יחונך להביא את הפחיות לאותן מקומות.

רומי אבן-דנן:

זו דרך אחת. ישנה אפשרות להקים תחנות מעבר עם קווי מיון.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני חוזר ואומר, החוק הזה הוא לא חוק מיחזור. הכנסת קיבלה חוק מיחזור, אבל הוא לא נאכף ואין לו שום ביטוי בחיים בארץ. תייר המזדמן לארץ, שם לב כי בארץ שלנו אין מינימום של מיחזור אותו הוא רגיל לראות בארצו העשירה. בזה אנחנו לא עוסקים. אנחנו עוסקים רק במוטיבציה של האזרחים לאפשר את המיחזור. אנחנו עוסקים בכך שאדם שקונה פחיות קוקה-קולה או בקבוקים לשתייה קלה, לא יזרוק אותם כשהוא נוסע לפיקניק, ושהוא לא יזרוק אותם מבעד לחלון המכונית, אלא שתהיה מוטיבציה כלכלית לאסוף את הבקבוקים האלה ולהביא אותם לתחנת איסוף, זה הכל. זה הפיקדון. ההיטל זה סיפור אחר.

רומי אבן-דנן:

בחוק הפיקדון יש דבר מאוד חיובי והוא חינוך הציבור. זה מדרבן את הציבור לרכוש מוצרים שהם ברי מיחזור, ולצרכן יש באמת מוטיבציה להחזיר את הבקבוק שהוא קנה לחנות. אני חושבת שההיטל הוא דבר מאוד גרוע משום שהוא גורם רק להתייקרות המוצר, לציבור זה לא עושה שום דבר. הוא עדיין יכול לזרוק את הפחית.

אברהם פורז:

ההיטל צריך להיות עונש. אם מישהו מוכר מוצר באריזה שלא ניתנת להשבה, אנחנו נעניש אותו, כדי שהוא יחשוב פעמיים ובסופו של דבר הוא יעבור לאריזה שהיא כן ניתנת להשבה.

להצעת החוק יש שתי מטרות. ראשית, שכמות הפסולת ההולכת להטמנה תקטן כדי שפחות קרקע, שהיא יקרה במדינה הזו, תבוזבז, וכמובן שהמזבלות תהיינה יותר קטנות. שנית, לנקות את הסביבה.

יוסי כהן:

כפי שאמרתי אתמול, ישנם עוד אמצעים ולא ברור שהאמצעי הזה של שינוי מחירים יחסיים הוא האמצעי הזול ביותר והיעיל ביותר. יכול להיות שעידוד שריפת אשפה הוא הפתרון.

אברהם פורז:

100%, אני בעד שריפה.

יוסי כהן:

יכול להיות שכדאי ללכת לכיוון של עידוד תעשיות של מיחזור, שהן לאו דווקא בצד של היטל ופיקדון. היטל לא יפתור את סוגיית הלכלוך בצידי הדרכים, אותה מעלה חבר הכנסת רובינשטיין לאורך כל הישיבה. מי יאסוף את הפסולת בצידי הדרכים שזורק יצרן שבכל זאת החליט לייצר באמצעות חומר שלא ניתן להשבה.

אברהם פורז:

יצרן שיש לו שתי אפשרויות לארוז, בדבר שעליו יש היטל בסך 1,000 ש"ח, או בדבר שהוא ממוחזר שעלותו 500 ש"ח, אז העונש שהוא משלם כל הזמן, יביא אותו לעבור לאריזה הניתנת למיחזור.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אני חושב שיש פה אי הבנה מוחלטת. הצרכן הסופי מקבל החזר על כל מיכל לשימוש חד-פעמי.

רומי אבן-דנן:

לא בהיטל.

אתי בנדלר:

היושב ראש מדבר על שינוי ההצעה המונחת כרגע.

רומי אבן-דנן:

הצרכן לא מקבל בחזרה היטל.

אתי בנדלר:

בסדר, תשכחי מהיטל. לא יהיה היטל, יהיה רק פיקדון.

אברהם פורז:

אנחנו לא מעוניינים בהיטל.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

במידה ויש היטל בהצעת החוק הזו הוא יוצדק אך ורק אם היצרן הוא זה שיספוג אותו. הצרכן תמיד מקבל חזרה את השמונה סנט האלה. אני, אגב, חושב שמשרד לאיכות הסביבה היה צריך להיות מעוניין בהיטלים, מכיוון שזה הכלל הקיים היום. היצרן הוא זה שמשלם את העלויות החברתיות של המוצר משלם. ישראל מבחינה זו, היא לא רק מדינה מלוכלכת, היא גם מדינה פרימיטיבית. לפי ההיגיון שלכם שאסור לשנות מחירים יחסיים, אני כשר אנרגיה אסור היה לי להטיל דבר שמאוד מאוד את ייקר את הדלק במדינה. אני אסרתי על יבוא דלק ממכסיקו, משום שהוא היה דלק מזהם, וזה אגב לפי בקשת המשרד לאיכות הסביבה ועל פי יוזמתי. זה העלה את מחיר הדלק. זה שינה את המחירים היחסיים. אנחנו אמרנו כי אנחנו אוסרים את יבוא הדלק ממכסיקו כי העלויות החברתיות של הזיהום הן יותר גדולות מהחיסכון בדלק ואין מי שישא בהן. אנחנו משנים מחירים יחסיים ואנחנו לא פוגעים בצרכנים, מכיוון שצרכן שהכסף חשוב לו, יאסוף את הבקבוקים ויקבל את תמורתם. אנחנו רואים שהתהליך הזה פועל. אנחנו רואים שאנשים מחזירים את בקבוקי הבירה שמחירם זול. למשל, הבירה שנמכרת לעובדים זרים. אנחנו יודעים שהחוק הזה יפעל משום שצרכנים אוספים את הבקבוקים ומחזירים אותם גם כאשר מדובר בפרוטות. אם התעשיינים יצטרכו לבצע זאת הם צריכים לעשות עבודה שמבחינה כלכלית היא בזבוז במשק, משום שאחד יזרוק והשני יאסוף.

אברהם פורז:

אדוני היושב ראש, אני חושב שהמניע העיקרי של התעשיינים הוא זה. אלה שמייצרים מוצרים באריזה חד פעמית חוששים שההיטל והטירחה הכרוכה בהחזרת הבקבוקים תביא אנשים לסטות למוצרים שהם בלי אריזות חד-פעמיות, לדוגמא, שימוש בסודה קלאב ובתרכיזים, או שהם יעברו לשתות יותר תה וקפה. המניע שלנו הוא שהמדינה תהיה נקייה. אנחנו צריכים למנוע מצב שבו כמויות עצומות של אשפה הולכות למטמנות. לאנשי המשרד לאיכות הסביבה אין אחר כך מקום להטמין את הפסולת.

אנשי המשרד לאיכות הסביבה אמונים על ביצוע חוק שמירת הניקיון. אני רוצה לומר לכם שאם היו נותנים דו"ח אחד על כל 100 אלף זריקות לכלוך, או על כל מיליון מקרים של זריקות לכלוך, המצב היה טוב.

ניר קדמי:

השאלה היא האם אנחנו יכולים לקבוע לתעשיינים כיצד להתמודד עם ההשבה של האריזות והבקבוקים? למה אנחנו צריכים לכפות עליהם?

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אם תביאו לנו הצעה ספציפית עם סנקציות פליליות לגבי מי שעובר על חובת של 50%, אז אנחנו נדון בעיכוב החוק או בביטול החוק. לדעתי, אין שום כוונה אמיתית לפתור את הבעיה, משום שאם תהיה כוונה אמיתית התעשיינים יצטרכו להקים כאן חברה, כמו החברה באנגליה, ולהשקיע בה מיליונים של שקלים. התעשיינים צריכים להפעיל את החברה הזו שצריכה לקבל על עצמה גם איסוף. זה לא יקרה.

ניר קדמי:

נניח והתעשיינים כן יכנסו לעניין, האם אתם מוכנים לקבל באופן עקרוני את הגישה שהם יקבעו את הדרך בה רוצים לעמוד ביעדים?

אברהם פורז:

לא. אני לא מוכן ללכת בשיטה שאומרת: סמוך עליי, אל תדאג. כשמישהו אומר לי: סמוך עליי, אל תדאג, אני דואג. אני רוצה שהוא יגיד לי בדיוק כיצד הוא הולך לעשות זאת. אני רוצה לראות את התוכנית המדויקת של התעשיינים להורדת האשפה. אם אין תוכנית מדויקת, אז הכל נמילים ודיבורים.

ניר קדמי:

אנחנו מדברים על תוכנית מדויקת.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אתה מדבר על כך שיעמידו אותם לדין פלילי.

רומי אבן-דנן:

כן.

היו"ר אמנון רובינשטיין:

אנחנו מכירים את המצב הקיים היום בבתי המשפט ואת מצב הערעורים והדיונים הנוספים. יוצר מצב שהארץ תשקע בכלל ובזוהמה עוד עשר שנים. יש תרבויות שונות והתרבות הישראלית שונה מהתרבות האנגלית.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13:25.